

HET BEROEPSGEHEIM VAN DE ACCOUNTANT TEGENOVER DE TUCHTRECHTER

door Mr. A. Th. E. Kastein

Het artikel van Mr. H. H. Bos over dit onderwerp geeft mij aanleiding daarover enkele opmerkingen te maken:

1. De positieve beantwoording van de vraag, of opnemning van het verschoningsrecht in de tuchtregeling wenselijk is, meen ik niet in algemene zin te kunnen onderschrijven. Had de Commissie tot advies over de herziening van het Reglement op de Tuchtrechtspraak in 1952 aanbevolen de artikelen 217-219 Wetboek van Strafvordering in de tuchtprocedure in te voeren, dan zou zulks hebben ingehouden, dat aan alle getuigen en deskundigen, tot welk beroep of ambt ook behorend, het verschoningsrecht werd toegekend.

Uiteraard zou zulks dan ook van toepassing zijn geweest op de accountant-getuige of de accountant-deskundige, wanneer men tenminste aanvaardt, dat de accountant een geheimhoudingsplicht heeft.

Reeds in de eerste ontwerpen van wettelijke regeling van het accountantsberoep is aan de geheimhoudingsplicht en het verschoningsrecht uitdrukkelijk aandacht gewijd.

De Commissie-Van Nierop formuleerde in 1918 de eed, welke de register-accountant zou moeten afleggen:

„Ik zweer, dat ik het beroep van accountant naar mijn beste weten en vermogen zal uitoefenen en dat ik aan niemand zal openbaren, wat in die uitoefening als geheim aan mij is toevertrouwd of te mijner kennis is gekomen, tenzij mijn verklaring als getuige in rechte gevorderd of ik anderszins tot het geven van mededeling door de Wet verplicht worde”.

De Commissie-Bijleveld erkende zowel de geheimhoudingsplicht als het recht tot verschoning. Artikel 6 van het ontwerp luidde:

„Den register-accountant is verboden, aan een ander dan zijn opdrachtgever mede te delen, wat in de uitoefening van zijn beroep als geheim hem is toevertrouwd of te zijner kennis is gekomen, tenzij hij tot het geven van inlichtingen door de Wet wordt verplicht of krachtens de Wet als getuige of deskundige onder eede wordt gehoord, onverminderd zijn recht om zich van het afleggen van getuigenis te verschonen.”

In de Wet op de Register-accountants is in artikel 43 lid 6 wel het verschoningsrecht opgenomen, doch een geheimhoudingsverplichting treft men er niet in aan. De Staatssecretaris van Economische Zaken was blijkens zijn antwoord aan de bijzondere Commissie der Tweede Kamer, in welke handen het ontwerp van Wet ter overweging was gesteld, van oordeel, dat een bepaling omtrent de geheimhoudingsplicht van de registeraccountant kan worden opgenomen in de krachtens artikel 105 der Wet bij Ministeriële beschikking vast te stellen regelen voor de beroepsuitoefening.

De toekomstige Orde zal een dergelijke bepaling kunnen opnemen in de door haar bij verordening vast te stellen definitieve regeling van deze materie.

De Staatssecretaris was van oordeel, dat het niet noodzakelijk was de geheimhoudingsplicht in de wet zelf te verankeren.

2. Het staat vast, dat de accountant in het verleden en de register-accountant in de toekomst een geheimhoudingsplicht had, respectievelijk zal hebben.
Daarmede is in rechte een beroep op artikel 218 Wetboek van Strafvordering steeds zinvol, zodat de rechter het verschoningsrecht van de accountant zal moeten erkennen.
3. Dan rijst echter de vraag of het nog wel zin heeft de toepasselijkheid van artikel 217-219 Wetboek van Strafvordering in zijn algemeenheid in de tuchtregeling op te nemen, wanneer men het voor de erkenning van het verschoningsrecht van de accountant in rechte klaarblijkelijk niet nodig heeft.
De Raden van Tucht en van Beroep zijn blijkens de gepubliceerde jurisprudentie nimmer met het probleem geconfronteerd.
4. Naar mijn oordeel kan derhalve de bestaande toestand zonder enig gevaar voor eventuele rechteloosheid van de getuigende accountant gehandhaafd blijven.
5. Ik deel de opvatting van Mr. Bos, dat de accountant in het algemeen als beklagde geen beroep kan doen op zijn geheimhoudingsverplichting, al ben ik het niet eens met de overwegingen, met name, dat aangenomen mag worden, dat de client weet, dat een lid van het Instituut aan de tuchtrechtspraak is onderworpen en dat de client geacht mag worden, ingestemd te hebben bij het verstrekken van een opdracht aan het lid met een zo volledig mogelijke berechting.
Het is begrijpelijk, dat het disciplinair toezicht behoorlijk moet kunnen functioneren. Toch zou ik een beroep op geheimhouding bepaald wel willen honoreren, wanneer de klager blijk geeft de procedure bij de Raad van Tucht jegens de accountant alleen maar te hebben aangegrepen, om uit de aldaar ter sprake komende feiten en omstandigheden en de door de accountant uit zijn dossier te verstrekken gegevens, wetenschap te kunnen putten voor de door hem (klager) tegen de client van de accountant aanhangig gemaakte, of te maken civiele procedure.
6. Uit ervaring meen ik te mogen zeggen, dat de Raden van Tucht en Beroep geen behoefte hebben aan een stringente bepaling, waarin de geheimhoudingsplicht van de accountant als beklagde wordt opgeheven.
Deze Raden weten op kundige wijze te onderscheiden tussen de wetenschap, die voor de beoordeling van de strafwaardigheid van de beklagde vereist is en tussen die, welke alleen maar - al dan niet ongewenste - informatie aan de klager zou verstrekken.
De beslotenheid van de procesvoering en de geheimhoudingsverplichting van de berechtende instanties is buiten kijf. Van de door Mr. Bos uitgesproken verwachting, dat de klager van de hem in persoon ter kennis gekomen geheimen geen ander gebruik maakt, dan uitsluitend voor op de berechting zelve betrekking hebbende doeleinden, komt in de praktijk niets terecht.
M.i. zal de accountant hier met zijn geweten te rade moeten gaan, in hoeverre hij meent de belangen van zijn client te moeten doen prevaleren, boven een goede rechtsbedeling, met alle risico's aan zijn zijde bij een onjuiste - d.w.z. een niet door de tuchtinstantie aanvaarde - keuze.